

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Матеріали
наукової конференції викладачів
кафедри теорії та історії педагогіки НПУ імені М.П.Драгоманова
березень 2017 року

КИЇВ
ВИД-ВО НПУ ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА
2017

*Рекомендовано до друку
рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова*

Упорядники: Л.Вовк, В.Вишківська, О. Падалка

Рецензенти: О.Шпак, доктор педагогічних наук, професор

Ю. Шапран, доктор педагогічних наук, професор

Серія: Матеріали наукових конференцій викладачів НПУ імені М.П. Драгоманова

Редакційна рада серії (секція теорії та історії педагогіки):

В. Андрущенко – ректор університету, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, дійсний член НАПН України;

Р.Вернидуб – проректор з навчально-методичної роботи, доктор філософських наук, професор;

Л. Вовк – завідувач кафедри теорії та історії педагогіки, доктор педагогічних наук, професор;

Г.Торбін – проректор з наукової роботи НПУ імені М.П. Драгоманова, доктор фізико-математичних наук, професор;

О. Падалка – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Секретарі збірника: В.Вишківська, кандидат педагогічних наук, доцент

А.Шевченко, кандидат педагогічних наук, доцент

Матеріали наукової конференції викладачів кафедри теорії та історії педагогіки; за наук.ред. Л.П.Вовк, В.Б.Вишківська.- К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 164с.

Збірник наукових праць актуалізує проблематику та інтереси викладачів кафедри до теоретико-практичних питань педагогіки, процесу підготовки вчителя та історико-педагогічних досліджень.

Видання рекомендовано магістрантам і аспірантам різних наукових спеціальностей.

- фінансового розвитку / О. Блискавка, А. Зеленцова. – Режим доступу: <http://ua.for-ua.com/economics/.../131317.html>.
2. Кізіма Т. Фінансова грамотність населення: зарубіжний досвід і вітчизняні реалії / Т. Кізіма // Вісник ТНЕУ. – 2012. – №2. – С. 64–71.
 3. Климчук А. Фінансова грамотність населення України залишає бажати кращого / А. Климчук. – Режим доступу: <http://www.business-territory.com/.../finansova-group>.
 4. Приходько Б. Стратегічні напрями підвищення рівня фінансової грамотності населення України / Б. Приходько // Вісник Національного банку України. – Київ, 2014. – № 2 (216). – С. 11–16.
 5. Фінансова грамотність населення в діалектиці сучасних освітніх тенденцій / С. І. Юрій, Т. О. Кізіма // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 16–25.

Іван Іванович Шкурко

кандидат педагогічних наук, професор

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНИ
(КІНЕЦЬ 30-Х – ПОЧАТОК 40-Х РОКІВ ХХ ст.)**

Прорецензовано інструкцію з педагогічної практики, акцентовано увагу на завданнях, організації, змісті, керівництві підпрактикою в педагогічних і учительських інститутах України, проаналізовано етапи практичної підготовки студентів до роботи в школі, а також пам'ятки з підпрактики для студентів.

Ключові слова: педагогічна практика, педагогічні інститути, педагогічні і учительські інститути

Аналіз документів, зокрема, Державного архіву м. Києва, а також інших виявлених нами джерел свідчить те, що в досліджуваний період педагогічна практика в педагогічних і учительських інститутах, на жаль, не була невід'ємною складовою частиною педагогічної освіти майбутніх учителів. Як наслідок, переважна більшість студентів не привчалася поєднувати педагогічну теорію з шкільною практикою. Сказане підтверджують звіти педагогічних інститутів про проведення педагогічної практики в першому семестрі 1940/41 навчального року. У звітах зазначалося, що студенти дуже погано володіють українською і російською мовами, неправильно вживають наголоси, недосконало оволоділи окремими розділами російської і української граматики, зокрема, - види дієслів, правопис прислівників і дієприкметників, синтаксис простого й складного речення тощо. У звітах також зазначалося, що студенти – практиканти поверхово ознайомлені з шкільними навчальними програмами, не володіють методикою викладання мови в VIII – X класах, не вміють опитувати учнів – ставити запитання, виправляти допущені помилки, підсумовувати уроки.(1)

З метою вдосконалення практичної підготовки майбутніх учителів у вересні 1940 року затверджено «Інструкцію про педагогічну практику в педагогічних і учительських інститутах»(2). Інструкція включала 6 розділів: завдання педагогічної практики; організація педагогічної практики; зміст педагогічної практики на 3-му курсі педагогічних інститутів і на третьому семестрі учительських інститутів ; зміст педагогічної практики на 4-му семестрі учительських інститутів; керівництво педагогічною практикою; оплата праці за керівництво педпрактикою. У зазначеній вище інструкції наголошувалося, що педагогічна практика є обов'язковою для всіх студентів педагогічних і учительських інститутів. Вона проводиться в кращих школах, педагогічних училищах і дитячих установах у залежності від спеціальності студентів. Список установ для педагогічної практики затверджувався Народним Комісаріатом освіти України терміном на 5 років. Педагогічні інститути заключали з установами договори на кожний наступний рік ,

передбачивши в них взаємні зобов'язання : обсяг роботи, кількість практикантів, терміни педпрактики, оплата праці адміністрації і вчителів школи, форми методичної допомоги освітянським установам педагогічним інститутом.

Для проведення педагогічної практики в педагогічних інститутах виділялося із загального бюджету учбового часу на 6-му семестрі (3-му курсі) - 150 годин і на 7-му семестрі (4 курс) - 150 годин; в учительських інститутах на 3-му семестрі - 40-50 годин і на 4-му семестрі -100 годин.

В педагогічних інститутах педагогічна практика проводилася на третьому курсі(6 семестр) по 6-8 годин на тиждень на протязі всього семестру. Передбачалося також, що в залежності від місцевих умов педпрактика на 6-му семестрі могла проводитися 2 дні на тиждень або один місяць із звільненням студентів від учбових занять, на четвертому семестрі протягом 3-х тижнів із звільненням студентів на цей період від учбових занять.

В інструкції зазначалося, що студент-практикант педагогічного і учительського інституту обов'язково повинен подавати за три дні до проведення уроку його конспект на затвердження керівником педагогічної практики. Автор даної статті неодноразово переконувався, що сьогодні, на жаль, ця раціональна вимога досить часто не виконується , а нерідко і ігнорується практикантами. Звичайно ж при мовчазній згоді методиста педпрактики, учителів школи по спеціальності і класних керівників.

Зміст педагогічної практики студентів 3-го курсу педагогічних інститутів і студентів 3-го семестру учительських інститутів складався з двох етапів: а) підготовка студентів до роботи в школі; б) практична робота студентів у школі. На першому етапі проводилося вступне заняття. Майбутнім практикантам роз'яснювали зміст інструкції з педагогічної практики, правила поведінки студентів у школі, аналізували методики психолого-педагогічних досліджень . Водночас велика увага приділялася ознайомленню студентів з конкретною школою, її історією, традиціями, перспективами,

учителями, досягненнями в спорті тощо. Вивчалися також основні документи школи: навчальні плани, програми, журнали, щоденники. Особлива увага приділялася ознайомленню студентів з роботою шкільної бібліотеки, наявними підручниками і посібниками, географічними, історичними картами, технічними засобами та іншим унаочненням.

Практична робота майбутніх учителів включала понад 10 напрямів. Зокрема, відвідування уроків учителів, в тому числі відкритих, групових керівників, а також участь в їх аналізі; спостереження за уроками студентів своєї підгрупи і активна участь в їх аналізі; проведення кожним студентом педагогічного інституту не менше 3-х уроків і учительського інституту не менш ніж 1-2 уроки і участь в їх аналізі; ознайомлення з методикою підготовки до уроку і виконання робіт за завданням учителя (підготовка дидактичного матеріалу, проведення дослідів, перевірка зошитів тощо); складання плану і конспекту 1-3 уроків; самостійний аналіз одного уроку і оформлення протоколу з обговорення 1-2 уроків; підготовка дидактичного матеріалу до пробних уроків, організація допомоги відсталим, проведення занять в предметних гуртках, організація екскурсій, участь в організації і проведенні шкільних вечорів тощо; проведення позакласних і позашкільних заходів на допомогу класному керівникові; ознайомлення з порядком і формами обліку знань учнів; вивчення і аналіз успішності, дисципліни, читацьких інтересів учнів класу до якого прикріплено практиканта і ознайомлення з педагогічними характеристиками учнів.

Зміст педагогічної практики студентів 4-го курсу педагогічних інститутів і студентів 4-го семестру учительських інститутів як і на 3-му курсі складався теж з двох аналогічних етапів. Проте зміст цих етапів був помітно складнішим і змістовнішим. Зокрема студентів-практикантів ознайомлювали з планами і конспектами уроків учителів школи; вивчення індивідуальних особливостей учнів проводилося шляхом безпосередніх спостережень в навчально-виховному процесі класу, бесід з класними керівниками, учителями і учнями, а також шляхом ознайомлення з документами даного класу.

Студенти-практиканти склали календарний план учбово-виховної роботи на період педпрактики.

Особлива увага акцентувалася на практичній роботі студентів у школі. Практиканти педагогічних інститутів проводили у 8-10 класах не менше 6-8 уроків, учительських інститутів у 5-7 класах 3-4 уроки. Заняття відбувалися у присутності учителя, керівника педпрактики і студентів своєї підгрупи. Останні також брали активну участь в обговоренні проведеного практикантом уроку.

В обов'язки студентів включалося і виконання окремих робіт, завдань на допомогу учителю: підготовка наочних посібників до уроку, демонстрація дослідів, перевірка письмових робіт учнів, аналіз контрольних робіт, організація роботи з тими, що не встигають, підбір матеріалів для вправ тощо.

Інструкція передбачала участь студентів у позакласних і позашкільних виховних заходах. Зокрема тих, які пов'язані з предметом, що викладає практикант, а також заняття в шкільних гуртках, організація тематичних шкільних вечорів, виховних заходів за планом класного керівника. Студентам рекомендувалося перевіряти учнівські щоденники, брати участь у проведенні класних зборів, випуску стінгазет, проведенні політбесід, екскурсій, занять гуртків, дитячої самодіяльності.

Рецензована нами інструкція відповідальність за організацію педагогічної практики в інституті покладала на заступника директора. Він здійснював керівництво безпосередньо і через деканів факультетів. Вводилася також посада штатного керівника педпрактики.

Відповідальність за проведення педагогічної практики на факультетах покладалася на деканів факультетів.

Координацію всієї роботи по організації педагогічної практики здійснювала учбова частина педагогічного інституту. Саме цей підрозділ спільно з деканами факультетів і завідуючими кафедрами розробляв загальноінститутський план-графік практики, затверджував факультетських та групових керівників за школами. Інструкція зобов'язувала учбову частину

інституту доводити загальноінститутський план практики до відома директорів шкіл і укласти з ними договори; координувати роботу факультетських і групових керівників, проводити повсякденне методичне керівництво практикою через групових керівників і працівників шкіл, контролювати хід педагогічної практики, відвідувати школи і уроки майбутніх учителів. Учбова частина, у відповідності до інструкції, повинна була періодично ставити звіти про хід практики на Раді інституту і на нарадах в учбовій частині, узагальнювати підсумки педагогічної практики на факультетах, складати семестрові і річні звіти.

В інструкції досить чітко, на наш погляд, визначені посадові обов'язки щодо керівництва педагогічною практикою з боку декана факультету, керівника кафедри, групового керівника, керівника педпрактики від кафедри педагогіки, викладачів кафедр суспільних дисциплін, директора(заступника)школи, учителів і класних керівників, до яких прикріплені студенти. Зокрема, декан факультету затверджував план педагогічної практики факультету, розподіляв групових керівників практики за школами, контролював хід педагогічної практики шляхом відвідування уроків студентів, організовував відвідування уроків професорсько-викладацьким складом спеціальних кафедр, складав звіт про педагогічну практику факультету.

Керівник кафедри розробляв план проведення практики по спеціальності, підбирав, інструктував і контролював групових керівників, розробляв програму практики відповідно до загальних вимог і конкретних умов проведення практики тощо.

Груповий керівник розробляв спільно з викладачем педагогіки конкретний план проведення практики в школі і погоджував його з директором школи, розподіляв студентів за класами, ознайомлював їх з планом роботи школи, розподіляв серед практикантів теми уроків і завдання з позакласної роботи, затверджував плани і конспекти уроків, а також заходи з позакласної роботи. Крім цього, інструкція вимагала, щоб груповий керівник був присутній на уроках студентів і на позакласних заходах з наступним їх

обговоренням, організовував систематичну допомогу студентам під час педагогічної практики, а також здійснював за їх роботою дійовий контроль.

Після закінчення педагогічної практики груповий керівник разом з викладачами кафедри педагогіки, учителями і керівниками шкіл оцінював роботу практикантів у школі. Складав на кожного педагогічну характеристику і подавав письмовий звіт про наслідки педпрактики.

Велика питома вага в рецензованій інструкції відводилася керівнику педпрактики від кафедри педагогіки. Його обов'язок – ознайомити студентів з роботою 2-3 шкіл, до яких викладача прикріплено для керівництва педагогічною практикою: план роботи школи, плани класних керівників тощо, підготувати студентів і взяти безпосередню участь у проведенні 3-5 позакласних заходів, які студенти проводять у присутності всієї групи практикантів, з наступним обговоренням проведених заходів. Взяти участь у складанні педагогічних характеристик тих студентів, роботою яких він безпосередньо керував. Інші вимоги – взяти участь у розробці плану та методики проведення практики, консультиувати студентів із загальнопедагогічних і дидактичних проблем, відвідати окремі уроки студентів і взяти участь в їх обговоренні, брати активну участь у настановчих і підсумовуючих конференціях з педпрактики, допомагати студентам скласти звіт з педагогічної практики.

Інструкція передбачала також конкретні вимоги до викладачів кафедр спеціальних дисциплін, директора (заступника) школи, вчителів і класних керівників, до яких прикріплені студенти. Зокрема, викладачі кафедр спеціальних дисциплін забезпечували консультації щодо змісту предмету і методики його викладання, відвідували окремі уроки студентів у школі і брали участь в їх аналізі.

Директор (заступник) знайомили практикантів зі школою, її матеріальною базою, учителями і учнями, спільно з груповим керівником прикріплювали студентів до кращих учителів і класних керівників,

допомагали майбутнім учителям ґрунтовно ознайомлюватися з документацією школи, організацією учбово-виховної роботи.

Учителі і класні керівники, до яких прикріплювали студентів знайомили їх із класом, станом учбово-виховної роботи в первинному учнівському колективі, доручали практикантові роботу по перевірці зошитів і щоденників учнів, підготовку дослідів і занять з відсталими учнями, надавали допомогу практикантам в підготовці їх до уроків і організації заходів з позакласної і позашкільної виховної роботи, відвідували їх уроки і виховні заходи, а також брали участь в їх обговоренні, давали письмовий відзив про навчальну і виховну роботу кожного студента в школі.

Особливе місце в рецензованій інструкції, на наш погляд, відводилося розділу «Оплата праці по керівництву педпрактикою.» Кількість годин по керівництву педпрактикою встановлювалася Комітетом у справах вищої школи при затвердженні штатних розкладів у межах 10-15 годин на одного студента 3-го курсу і 14-18 годин на одного студента 4-го курсу педагогічного інституту. На одного студента 2-го курсу учительського інституту – в межах 15 годин на весь час практики.

За керівництво студентами вечірніх відділів педагогічних і учительських інститутів, не звільнених від педагогічної практики, встановлювалася оплата в розмірі 6 годин на кожного студента на весь час педпрактики.

Авторові даного дослідження імпонує те, що рецензована інструкція із загальної кількості годин, показаних вище, виділяла дві години на кожного студента викладачеві кафедри педагогіки за керівництво педпрактикою.

Нормувалася максимальна кількість студентів групового керівника. Зокрема, в педагогічних інститутах дозволялося на 3-му курсі 12-14 осіб і на 4-му курсі 10 – 12 осіб одночасно. В учительському інституті на 3-му семестрі 14-17 осіб і на 4-му семестрі 12-15 осіб.

Продумано, на погляд автора статті, оплачувалася методична робота шкільних працівників. Учителі і класні керівники, до яких прикріплювалися студенти оплачувалися додатково до їх основного окладу. За рахунок

кошторису педагогічного(учительського) інституту з розрахунку погодинної ставки окладу викладача, відповідно фактично витраченому ними часу, але не більше 8-10 годин на студента 3-го курсу, 10-12 годин на студента 4-го курсу, 4-5 годин на студента 3-го семестру і 6-7 годин на студента 4-го семестру учительського інституту.

Інструкція передбачала оплату директора або завідуючого учбовою частиною за роботу з практикантами по кошторису педагогічного(учительського) інституту в залежності від кількості практикантів і змісту їх роботи до 2-х годин на студента.

Крім інструкцій у кінці 30-х на початку 40-х років ХХ ст. в педагогічних і учительських інститутах України для студентів і керівників педагогічної практики розроблялися так звані «Пам`ятки» . Автор даної статті має у власному поточному архіві «Пам`ятку з педпрактики для студентів і керівників педагогічної практики» підготовлену Харківським державним університетом імені О.М. Горького(3) і «Пам`ятку з педпрактики для студентів» підготовлену кафедрою педагогіки Харківського державного педагогічного інституту(4). Аналіз зазначених методичних документів дає автору статті підстави стверджувати, що вони допомагали майбутнім учителям якісно підготуватися і ефективно провести педагогічну практику в школі.

Наше дослідження показало, що переважна більшість «Пам`яток», підготовлених у педагогічних інститутах мали таку структуру:

Основні завдання педагогічної практики в школі.

Навчальний план педагогічної практики.

Зміст і методи проведення педагогічної практики.

«Пам`ятка з педпрактики для студентів і керівників педагогічної практики» розроблена в Харківському університеті імені О.М. Горького включала також три розділи:

Завдання і зміст педпрактики.

Організація педпрактики.

Керівництво педагогічною практикою.

Аналіз звітів педагогічних і учительських інститутів про педагогічну практику, а також висловлених студентами побажань переконує автора в доцільності включення додатків до пам'ятки з педпрактики. Наведено схеми деяких додатків виявлених нами в методичних розробках та інших документах в Україні кінця 30-х – початку 40-х років ХХ століття.

Додаток 1.

Робочий план занять з педпрактики

студентів Харківського державного університету _____ факультету
в 1939/40 учбовому році. (Орієнтований на 42-46 год.)

Дні педпрактики	Зміст і форма роботи	Кількість годин
1 День	1. Попередній семінар-інструктаж на факультеті. (Проводить факультетський керівник педпрактики з методистом кафедри методики і педагогіки). 2. Бесіда у директора (або завідувача педагогічною частиною)школи про організацію навчально-виховної роботи з учнями. 3. Бесіда з викладачем-керівником педпрактики в школі; ознайомлення з розкладом його уроків; розподіл тем, класів і часу першого пробного уроку.	2 год. 2год. 2 год.
2 день	1.Спостереження на уроках викладача. 2.Обговорення з викладачем учбово-методичних і виховних проблем, що виникли у практикантів у процесі спостережень. Консультація до пробного уроку	4 год. 2год
3 день	1.Спостереження на уроках викладача. 2. Обговорення з викладачем питань у зв'язку із спостереженнями і розгляд конспектів першого пробного	3 год. 3 год.

	уроку	
4 день	1.Проведення першого пробного уроку в присутності інших практикантів. 2. Семінар з обговорення проведених пробних уроків (Семінаром керує факультетський керівник педпрактики).	4-5 год. 2год.
5 день	1.Спостереження на уроках викладача. 2.Обговорення з викладачем питань у зв'язку із спостереженнями. Консультація до другого пробного уроку.	3 год. 3 год.
6 день	1.Спостереження на уроках викладача. 2.Обговорення з викладачем питань у зв'язку із спостереженнями на уроках. Аналіз конспектів другого пробного уроку.	3 год.
7 день	1.Проведення другого пробного уроку в присутності практикантів групи. 2. Обговорення проведених пробних уроків з участю факультетського керівника педпрактики	4-5 год. 2 год.

Декан факультету

Примітка. Факультетам де на педпрактику виділено 60-65 годин, необхідно в цьому робочому плані збільшити кількість відвідувань уроків викладача.

Додаток 2

Календарний план роботи студентів-практикантів

педагогічного інституту в школі.

(Складає груповий керівник педпрактики перед її початком)

Прізвище практиканта	Прізвище вчителя до якого прикріплений студент	Спостереження уроків учителя	Пробні уроки практиканта	Відвідування пробних уроків інших практикантів	Участь викладача у роботі з учнями	Консультація в інституті	Інша робота
----------------------	--	------------------------------	--------------------------	--	------------------------------------	--------------------------	-------------

		Календ ар на дата	Календарн а дата	Календар на дата	Календар на дата			

Додаток 3

Форма запису уроку

(Спостереження)

20.02.1939р. Спостереження уроку історії в 5 класі СШ №110
Учитель: Петров П.А.

Тема уроку: «Реформа Солона»

Час початку кожного нового ступеня уроку (хронометраж у хвиликах)	Хід уроку (Ступені уроку, план навчального матеріалу і методи викладання. Що робить учитель, який матеріал повторює, пояснює, закріплює та якими методами користується).	Поточні зауваження

Додаток 4

Форма конспекту уроку

Тимошенко І.В.
студент 3 курсу І групи
історичний факультет

Конспект уроку історії у 8 класі
СШ №110

Тема: «Гусистські війни»

Мета: ознайомити учнів з характером боротьби чехів за національну незалежність проти німецького засилля.

План уроку: 1. Повторення – 9 хв.

2. Ознайомлення учнів з темою, метою і планом пояснення нового матеріалу – 3 хв.

3. Вивчення нового матеріалу – 25 хв.

4. Закріплення – 6 хв.

5. Інструктаж домашніх завдань – 2 хв

Всього: 45 хв.

Наочне приладдя: 1. Карта Чехії XI-XV ст.

2. Малюнок: «Спалення Яна Гуса».

Додаток 5

Порядок дня

Обговорення уроку з даної дисципліни в _____ класі.

Тема _____, даного

практикантом _____
(прізвище)

Слухали:

а) Самокритичний аналіз свого уроку практикантом _____, який проводив пробний урок.

Практикант відзначає: _____

б) Висловились: практиканти:

учитель: _____

методист _____

Дата

Підпис _____

Методист _____

Викладач школи _____

Секретар _____

Додаток 6

Схема звіту практиканта за проведену педпрактику в школі

(Звіт складається практикантом на основі матеріалів щоденника)

1. Студент _____ курсу, _____ факультету

В якій школі проходив педпрактику, з якого часу по який?

2. Скільки відвідав уроків учителя?
На скількох уроках практикантів був присутній?
3. Скільки провів пробних уроків та на які теми?
Якість цих уроків?
Основні досягнення й недоліки в проведенні уроків?
4. Участь у виховній позакласній та позашкільній роботі з учнями (зазначити, що конкретно зробив практикант).
5. Ознайомлення з документами планування роботи в школі, з методичною роботою та з роботою директора і заступника(зазначити, що конкретно зробив практикант).
6. Яку допомогу отримав практикант від учителів школи і викладачів інституту.
7. Труднощі в роботі практиканта, пропозиції, як їх позбутися.

Додаток 7

Форма протоколу обговорення пробного уроку практиканта

Присутні: практиканти _____
школи
(прізвища) : 1) _____, 2) _____, 3) _____
учитель _____, методист ХДПП _____ та інші.
(прізвище) (прізвище)

Схема характеристики практиканта

(Складають учитель і директор школи разом з груповим керівником педпрактики)

Дана студентіві _____ курсу _____ в тому, що він дійсно проходив педагогічну практику в _____ школі, будучи прикріпленим до учителя (назва дисципліни, в яких класах, прізвище, ім'я та по батькові).

За час практики студент _____ відвідав _____
(прізвище)

уроків учителя з метою їх спостереження та _____ уроків своїх однокласників-практикантів. Самостійно провів _____ уроків.

За час проходження педагогічної практики студент виявив:

1. Уміння самостійно проводити урок: _____
 - а) знання фактичного навчального матеріалу _____
 - б) уміння правильно побудувати урок _____
 - в) володіння методикою викладання _____
 - г) уміння організувати урок, раціонально використати 45 хв. уроку, володіння учнівським колективом, уміння спілкуватися з учнями тощо _____

Оцінка пробних уроків: 1) _____, 2) _____, 3) _____, 4) _____, 5) _____.

Загальна оцінка викладання дисципліни _____

II

Крім цього студент _____ брав участь у виховній позакласній роботі з учнями _____

(зазначити, що саме і як зробив практикант)

III

Чи цікавився студент плануванням роботи в школі, роботою шкільних самодіяльних об'єднань, методичною роботою тощо _____

(зазначити, що саме і як зробив практикант)

IV

Ставлення практиканта до виконання програми практики: як відвідував уроки, як уміє спостерігати та запозичувати краще з досвіду роботи вчителя тощо.

V

Загальна оцінка всієї роботи практиканта _____

Директор школи _____

Груповий керівник педпрактики _____

Учитель _____

Проведене нами історико-педагогічне дослідження свідчить про те, що в кінці тридцятих і в 1940 році в системі вищої і середньої педагогічної освіти України приділялася серйозна увага організації педагогічної практики. Зокрема, на державному рівні затверджена «Інструкція з педагогічної практики в педагогічних і учительських інститутах», розроблялися пам'ятки з педпрактики на допомогу студентам і керівникам педпрактики, в тому числі і в університетах України, активно апробувалися методичні рекомендації, зокрема прикладного характеру тощо.

Автор статті усвідомлює, що історія, не може повторюватися. Проте, ситуація нерідко може бути подібною до тієї, що колись уже була.

Із огляду на сказане вважаємо, що уважне прочитання і аналіз документів і матеріалів з організації педагогічної практики, які реалізовувалися в Україні понад сімдесят п'ять років назад, допоможе

керівникам педпрактики організувати і проводити її сьогодні на більш якісному рівні.

Список використаної літератури:

1. Державний архів м. Києва , ф. р – 346, оп.2, спр.2. – Арк.32.
2. Інструкція по педагогічній практиці в педагогічних і учительських інститутах. –К. ,1940. – С. 3-9.
3. Пам`ятка з педпрактики для студентів і керівників педагогічної практики. – ХДУ.,1939. – С. 1-5.
4. Пам`ятка з педпрактики для студентів (на правах рукопису). – ХДП.,1939. – С.3-23.

Андрій Федорович Шевченко

кандидат педагогічних наук, доцент

РОЛЬ ОСТРОЗЬКОЇ ТА ЗАМОЙСЬКОЇ АКАДЕМІЙ У РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТОГОЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Стаття присвячена Острозькій та Замойській академіям. З'ясовано їхню роль у розвитку вищої освіти в Русі-Україні. Акцентовано увагу на системі навчально-виховної роботи, наукових доробках та видавничій справі.

Ключові слова: *розвиток освіти в Україні другої половини XVI ст. – початку XVII ст., система протестантських та уніатських навчальних закладів, конфесіоналізація, східнослов'янська та західноєвропейська освіта та освіченість, теологічні та світські навчальні заклади*

Розвиток освіти в Україні другої половини XVI ст. – початку XVII ст. ґрунтувався на досягненнях стародавнього шкільництва ще від Київської Русі